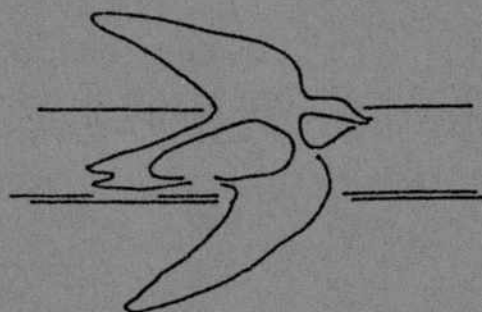

«HET BRUUIJSEL»

VOGELWACHT UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : P. van der Voort
Dorshout 2, Uden
Tel.: 04132-63292
- Secretaris** : J.W. Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 04132-69804
- Penningmeester** : B. Gevers
Hoornstraat 6, Uden
Tel.: 04132-60613
- Bestuursleden** : A. v.d. Acker, W. Janssen, J. van Bergen
- Bank** : Rabobank Uden rek.nr.: 15.49.30.989
gironummer bank: 1096522

"HET BRUUJSEL"

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

- Redactie** : M. Hoefnagels, J.W. Hermans, P. Noy,
P. v.d. Acker, J. Hermans, Y. Gevers
- Redactieadres** : P.K. Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 04132-51691
- Tekeningen** : W. Janssen
- Typewerk** : A. v.d. Acker, Y. Gevers, P. Noy

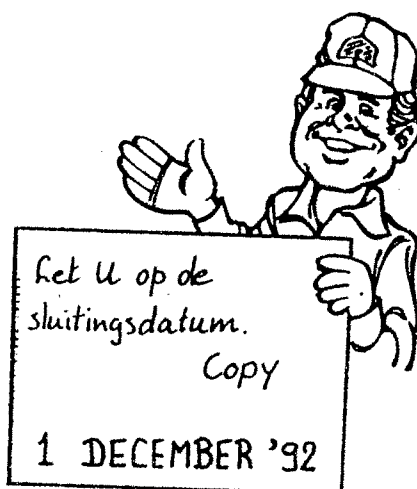
"HET BRUUJSEL" verschijnt 4x per jaar in een opl. van 100 ex.

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming voor hebben gegeven.

Het Bruujsel, editie 3

Oktober 1992

Inhoudsopgave	Redactie	1
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	2
Mededelingen Bestuur	Jan-Willem Hermans	4
Jubileum Vogelwacht Uden e.o.	Peter Noy	6
Voorbeschouwing excursie Terschelling	Jan-Willem Hermans	8
Vogeltrek-teldag Maashorst	Peter Noy	10
Jaarverslag taakgroep Nestkasten	Harry Claassen	11
Bijeenkomst met Staatsbosbeheer	Peter Wienbelt	12
Vogel onder de loep ... de Sperwer	John Hermans	14
Excursie Reichswald (Duitsland)	Annette v.d. Heuvel	16
Broedresultaten oeverwaluw 1992	Jan-Willem Hermans	17
Land van trollen, fjorden en	John Hermans	19
Bijzondere Waarnemingen	Peter Noy	22
Op stap ... Visvijver de Kleuter	Pedro van den Acker	23
Het Zwin, een uniek natuureservaat!	Ernest de Groot	24
In de kijker ... taakgroep Stootvogels	Peter Noy	28
Verslag V.L.U. 1991 - 1992	Peter Noy	31
Programma V.L.U.	Ernest de Groot	34
Advertentie Vogelbescherming Nederland	Redactie	35

Mededelingen Redactie

De klok is verzet, maar zelf vind ik het maar moeilijk wennen, dat vroege duister. Zeker na die lange warme zomer. Waarin je soms zelfs binnen moest gaan zitten vanwege de hitte!

Zo te zien aan de oogst vakantie verhalen hebben de leden van de Vogelwacht ook meer de ogen dicht dan open gehad. Maar er zijn er bij die blijven kijken; John Hermans in Noorwegen en Ernest de Groot in het Zwin. (Wordt dat een geliefd vakantieoord?) Bedankt mannen. Met een beetje geluk kan dit nummer nog nét mee in de vakantie koffer van 19 van onze leden naar Terschelling. We gaan ervan uit dat jullie - bevoorrechten - de leuke ervaringen niet alleen voor jezelf houden, maar er ons in het volgende nummer van laten meegenieten.

Jan-Willem Hermans verzorgt alvast de achtergrond van die zee- en windverhalen in dit blad.

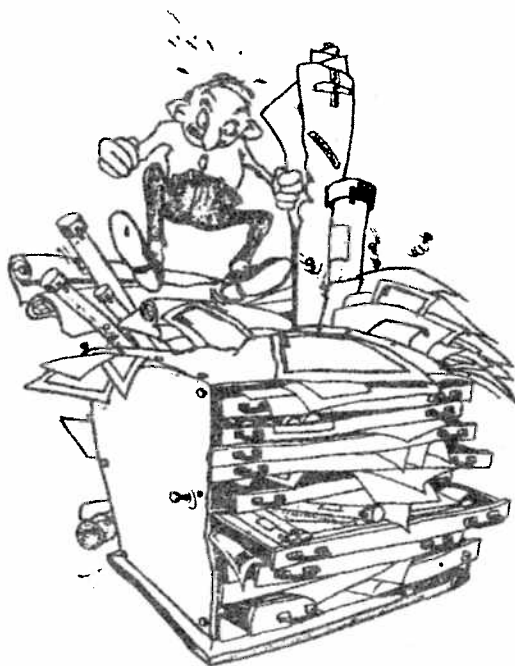
We hopen dat al die kijkers tijdig terug zullen zijn, want zondag 25 oktober hebben we onze jaarlijkse vogeltrekteldag. Daarvoor geldt: hoe meer zielen, hoe meer vreugd. Lees het verhaal van Peter Noy hierover en meld je alsnog aan. Een andere activiteit die je zeker niet mag missen is het tienjarig bestaan van onze club. Ook hierover een bericht van Peter Noy.

En om jullie te bewijzen dat hij een druk schrijver is: er is nog een derde stuk van zijn hand, een samenvatting van het jaarverslag van het V.L.U.

Nog twee jaarverslagen zijn binnengekomen: Harrie Claassen vertelt ons over de stand van zaken bij de nestkasten en Jan-Willem Hermans over de oeverwaluw.

Peter Wienbelt heeft de jaarlijkse vergadering met Staatsbosbeheer weer meegemaakt. Er zijn leuke (aantallen kwartels), vervelende (loslopende honden) en wenselijke dingen (fietspad langs de wijstgronden) ter tafel geweest. Voldoende in ieder geval om eens even na te lezen.

De eerste excursie na de vakantie was meteen een succes. Het is de laatste jaren niet meer voorgekomen dat er zoveel mensen meegingen. Een gouden greep dus. Annette van de Heuvel vertelt ons over dat warme bezoek aan het Reichswald.

En dan de vaste rubrieken. De vogel onder de loep is dit keer een stootvogel die je met een beetje geluk, en soms behoorlijk geschrokken, in je achtertuin kunt zien. Mij vloog zij tenminste op een rustige zomeravond rakelings voorbij om een merel te pakken die zij op nog geen tien meter afstand op het dak van het schuurtje rustig ging zitten verorberen. Het is alweer een paar jaar geleden, maar ik zie haar nog voor me: vrouw(tje) sperwer.

Heel wat zeldzamer is het vogeltje dat Pedro van den Acker wilde ontmoeten toen hij op stap ging naar "de Kleuter". Het gerucht ging dat er een ijsvogeltje was gesignaleerd. Zou hij het gezien hebben?

Wie had de Redactie ditmaal "In de kijker ..."? Een taakgroep die al lang meedraait maar waarvan menigeen de details niet kent. Lees het verslag van Peter Noy hierover.

Dit keer is: "In gesprek met ..." niet doorgegaan. Een ongelukkige samenloop van ziekte en seizoensgebonden drukte haalde een streep door mijn rekening; agenda kan ik beter zeggen. Volgende keer beter.

Resten ons nog de mededelingen van het bestuur. Jan-Willem Hermans heeft die, ondanks zijn drukke werkzaamheden als kersverse vader toch nog op papier gekregen.

Wij willen Jan-Willem en Gina nog van harte gelukwensen met hun tweede dochter: Marit.

Tot slot wensen wij iedereen een vogelrijke herfst toe.

Enne praat er niet alleen over, maar schrijf ook eens wat. Elk stuk is welkom.

Namens de Redactie,

Margreet Hoefnagels

```
*****
* Mijn zusje en onze      *
* dochter                  *
*
*      MARTT              *
*      MARIT              *
*
*
* is op 28 augustus 1992  *
* geboren                  *
*
* Jan-Willem Hermans      *
* Gina Hermans            *
* Anouk                    *
*
* Broekmorgen 28          *
* 5401 PK UDEN            *
* Tel.: 04132 - 69804     *
*
*****
```

HOERA!!

Mededelingen Bestuur

Oeverzwaluwenbrochure

- * Onze oeverzwaluwenbrochure is naar enkele instantie's verzonden, o.a. naar Vogelbescherming Nederland en Stichting 't Vogeljaar. We hebben van hen lovende woorden terug ontvangen. In hun periodieken zal hier gewag van gemaakt worden. We hopen dat door de brochure er nog meer nestgelegenheden geboden wordt voor de oeverzwaluw.

Contributie 1992

- * Heeft nu iedereen zijn contributie over 1992 al betaald?!!

Vogelcursus

- * Op 5 november 1992 start dan toch de vogelcursus. Bart Gevers, Jan-Willem en John Hermans gaan deze cursus geven. Gedurende 12 lessen proberen we enthousiasme te kweken bij geïnteresseerden. Het programma ziet er als volgt uit:

- Les 1: Inleiding, bouw van vogels:
huismus, ringmus, heggemus en grasmus
- Les 2: Voeding en spijsvertering:
winterkoning, roodborst, goudhaantje, fitis en tjiftjaf.
- Les 3: Voortbeweging en geluid:
koolmees, pimpelmees, zwarte mees, kuifmees en staartmees.
- Les 4: Gedrag:
vink, kneu, groenling en keep.
- Les 5: Nesten en nestkasten:
- Les 6: Broedgedrag:
merel, grote lijster, zanglijster en spreeuw
- Les 7: Vogeltrek:
- Les 8: Vogelgeluiden (herhaling):
zwartkop, tuinfluiter, gekraagde- en zwarte roodstaart
- Les 9: Ouderdom en bedreiging:
houtduif, holenduif, turkse tortel en tortelduif

Les 10: De Maashorst

Les 11: De Oeverwal

Les 12: Vogelgeluiden:
zwarte kraai, kauw, roek, ekster en vlaamse gaai

Tijdens de cursus zijn ook enkele excursie's gepland. Iedereen die interesse heeft kan aan de cursus meedoen. Als bijdrage in de kosten vragen we aan leden f 20,= voor de cursus, Niet-leden betalen f 45,=. Gelieve zo spoedig mogelijk opgeven bij Bart Gevers, telefoonnummer: 04132-80613. Let op: we kunnen een gelimiteerd aantal cursisten inschrijven. De verwachting is dat het druk wordt, dus geef uzelf zo snel mogelijk op om teleurstelling te voorkomen!!

Nieuwe catalogus Winkel Vogelbescherming

Zojuist is de nieuwe najaarscatalogus van de Winkel van Vogelbescherming verschenen. Hierin vindt men een breed assortiment artikelen om vogels te helpen of beter te leren kennen. Vogelwacht Uden ontvangt op de meeste artikelen een korting van 20%. Voor onze vereniging betekent dit een welkome aanvulling op de verenigingskas. In onze vorige editie hebben wij een kleine selectie uit het assortiment vermeld. Het is de bedoeling om hier in het laatste Bruujssel van dit jaar extra aandacht aan te besteden, dit met het oog op de feestdagen. Voor bestelling van artikelen of vragen kan men zich wenden tot Bart en Stephanie Gevers, Hoornstraat 6 te Uden (telefoon: 04132 - 60613).

P.s.: Voor meer informatie: zie de in dit blad opgenomen advertentie van Vogelbescherming Nederland.

Namens bestuur Vogelwacht Uden e.o.,

Jan-Willem Hermans

Jubileum Vogelwacht Uden e.o.

Volgend voorjaar bestaat Vogelwacht Uden e.o. precies tien jaar. Het bestuur wil dit niet ongemerkt voorbij laten gaan en heeft een vrij omvangrijk programma in petto voor zowel Vogelwachtleden als de diverse genodigden en verdere geïnteresseerden. Dat dit een gigantische voorbereiding vereist behoeft geen betoog. Vandaar dat nu al een aantal werkgroepjes in het leven zijn geroepen om het een en ander gestalte te doen geven. Recentelijk zijn hiervoor al de eerste vergaderingen geweest.

De feestelijke opening van de festiviteiten vindt waarschijnlijk plaats op vrijdag 12 maart 1993. Vanzelfsprekend is de plaats van handeling bij ons eigen clubgebouw de Groenhoeve. De opening wordt verricht door een prominent persoon. Wie deze persoon is wordt pas in het najaar definitief bekend gemaakt. Op het moment van schrijven wordt geprobeerd Marjolin Bastin hiervoor te strikken.

Aan de feestelijkheden wordt een expositie gekoppeld met als centraal thema "de zwaluw". Het bestuur heeft gemeend voor dit thema te kiezen vanwege het feit dat de zwaluw in het afgelopen decennium een centrale rol binnen de Vogelwacht heeft gespeeld. Denk hierbij aan de bouw van de oeverzwaluwenwand op het Hemelrijk. En niet te vergeten het beeldmerk van de Vogelwacht, namelijk de contouren van de oeverzwaluw.

Tijdens de openingsceremonie zullen aan een aantal gedelegeerden symbolische cadeau's uitgereikt worden. In datzelfde en het daaropvolgende weekend is de expositie voor iedereen te bezichtigen. In het eerste weekend, waarin de opening heeft plaatsgevonden, wordt een publiekswandeling georganiseerd. Deze start zoals gebruikelijk vanaf het Bezoekerscentrum Slabroek.

De expositie wordt de komende maanden volledig door de eigen leden opgebouwd waarbij het thema -zwaluw- als rode draad doorheen loopt. Om het beeld te completeren worden ook een drietal andere zwaluwsoorten belicht, te weten: de huis-, boeren- en gierzwaluw. Het accent komt evenwel op de oeverzwaluw te liggen. Als onderdeel van het programma wordt gedacht aan het fabriceren van tientallen huis- en boerenzwaluwnestjes. Deze kunnen dan tegen zeer schappelijke prijzen ter beschikking gesteld worden aan de bevolking uit Uden of omgeving. Door vervolgens de naam en het adres van de koper te noteren kan men naderhand gemakkelijk nagaan wat de eventuele broedresultaten zijn. Zo kan men het aangename met het nuttige verenigen.

De tentoonstelling zal bestaan uit kwalitatief goed materiaal, bestaande uit een aantal panelen waaruit een reëel beeld van zowel de Vogelwacht als dat van het reilen en zeilen van de zwaluw verkregen wordt. Denk hierbij aan prachtige foto's van de oeverzwaluw en cs.

Ook een visualisatie van de gebruikelijke trekroutes wordt tentoongesteld, waarbij een diorama (= doorsnede oeverzwaluwenwand) niet mag ontbreken.

Enkele andere media, welke tijdens de expositie gebruikt zullen worden om het thema -zwaluw- meer cachet te geven, zijn dia-klankbeeld en videopresentatie. Het is de bedoeling om een typische zwaluwfilm te vertonen. Daarnaast kan de introductiefilm van de Vogelwacht, zoals destijds voor het televisieprogramma "Ja, natuurlijk" is gebruikt, weer uit de kast gehaald worden.

Tussen het eerste en tweede expositie-weekend in wordt voor alle belangstellenden een avond georganiseerd waarop een tweetal gerenommeerde gastsprekers het onderwerp -zwaluw- verder uitdiepen. Getracht zal worden een evenwicht te vinden tussen wetenschappelijk onderbouwd en het vermogen om een en ander op een populaire, onderhoudende manier te kunnen brengen.

Aangezien ook binnen de Vogelwacht het bekende spreekwoord geldt: "Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst!" wordt aan educatie ten behoeve van jeugdigen de nodige aandacht besteedt. Hiertoe zullen een aantal groepen van de basisscholen uit Uden en omgeving worden uitgenodigd om de expositie te komen bezichtigen. Door het, vóór en tijdens de tentoonstelling, aanbieden van de juiste "tools" tracht men de binding en interesse met de jeugd te vergroten.

En "last but not least", wat is een jubileum nou zonder feest? Na afloop van de expositie wordt voor alle leden een feestavond in ons eigen clubgebouw georganiseerd. Wie zich het vorige Vogelwachtfeest nog kan herinneren weet dat het ook nu weer oergezellig wordt!

Voor het opzetten en uitwerken van alle jubileumactiviteiten is behoorlijk wat hulp nodig. Wij als Vogelwacht, gaan er vanuit dat het totale evenement vóór en dóór de eigen leden is. Dat impliceert dat het bestuur niet in haar eentje het een en ander kan organiseren en uitvoeren. Hiervoor zijn een groot aantal helpende handen nodig waarbij het fijn zou zijn als er, naast de altijd helpende handen, ook eens andere handen bij komen die een handje mee willen helpen. De lopende projecten moeten immers ook gewoon door kunnen gaan.

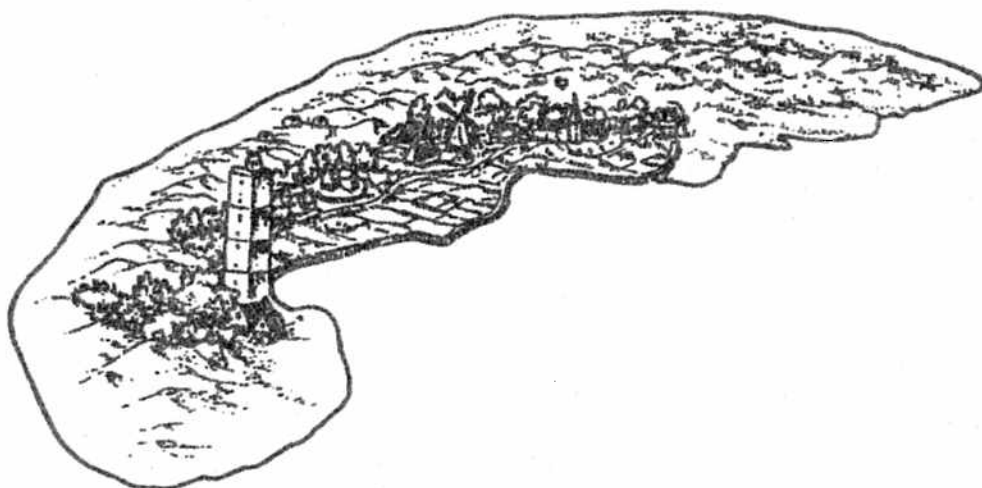
De vereniging heeft op dit moment 80 leden, waarvan er zo'n 25 min of meer actief aan een of meerdere taakgroepen meedoen. Ga eens bij uzelf te rade of ú bij die andere 55 leden hoort!

De komende maanden ligt er genoeg leuk werk in het verschiet. Er is altijd wel wat te doen. Of dat nou één uur per week is of twee dagen. Wij zijn blij met alle hulp die we krijgen, in welke vorm dan ook. Als we gezamenlijk de schouders eronder zetten, zal ons tienjarig jubileum een succes worden!

Peter Noy

(telefoon: 04132 - 51691)

Voorbeschouwing excursie Terschelling

Op 17 oktober a.s. is het weer zo ver. Onze jaarlijkse vijfdaagse excursie naar een waddeneiland vindt weer plaats. Dit jaar is het behoorlijk grote eiland Terschelling uitverkoren. Om een klein beetje een sfeer te scheppen, het volgende verhaal (en ook om de thuisblijvers toch iets mee te geven).

Zoals het er nu naar uit ziet gaan ca. twintig leden zaterdagmorgen naar Harlingen. Vanaf hier vertrekt de boot naar het grootste dorp op het eiland, genaamd West-Terschelling. Harlingen is ook het vertrekpunt naar Vlieland. Als we de goede boot maar nemen!! De beide boten gaan een heel eind gelijk op totdat we de zeedeining gewaar worden. De boot naar Terschelling buigt dan naar rechts af en vaart evenwijdig aan Noordsvaarder te zien. We zullen er ongetwijfeld een bezoek brengen. Wat zullen we zien buiten de eiders en de meeuwen? Een zeehond, roodkeelduikers, rotganzen. Het maakt het vogelen zo spannend. Aangekomen in de natuurlijke baai van West-Terschelling zien we het "alwakend oog" met op het bankje de oude schippers en hun -latijn. Onze fietsen staan klaar en de bagage wordt opgehaald dus snel naar de jeugdherberg.

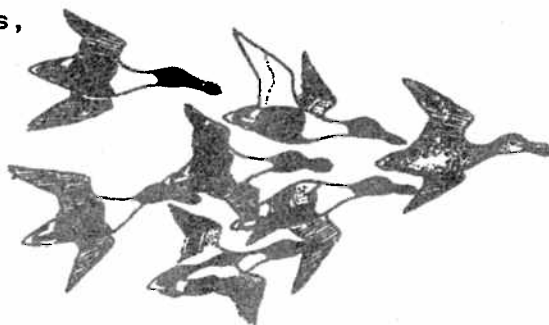
Langs het wad fietsend zien we de zeevaartschool. Het duurt dan niet lang (mits de wind meewerkt) of we zijn er. De jeugdherberg schijnt volkomen verbouwd te zijn en heet nu "Jeugdherberg Terschelling" in plaats van "Hanskedûne". Het 10.000 hectaren groot eiland is voorzien van een geweldig oppervlak aan natuurgebied. Buiten de Noordsvaarder is daar de Kroonspolder - genoemd naar de Rijkswaterstaat-kantonnier Kroon -, Dodemanskisten en niet te vergeten de Boschplaat. Werkelijk het neusje van de zalm.

De Boschplaat is een buitendijkse, dus zilte, strandweide van flink formaat. Maar liefst 230 hogere plantensoorten werden hier geteld, waaronder diverse zeldzaamheden. In de herfst is de Boschplaat vrij toegankelijk. Het landschap is een zwerftocht (meer dan één zelfs) waard. Het paraplu-duin is een hoog gelegen en imposante duin. Zien we van hieruit de velduil misschien? De kans is zeer groot. Ook het gebied van de Groesle en van de Slenken is erg de moeite waard. De slenken heten respectievelijk Eerste, Tweede, Derde en Vierde Slenk. Je moet er niet in gaan staan. Het slik laat dan zijn sporen en geuren na.

De Boschplaat is nogal ver verwijderd van de jeugdherberg. Het openbaar vervoer komt echter tot hier aan toe. Wie houdt je tegen. Daarnaast is Terschelling vermaard, ook bij de Udense vogelaars vanwege de cranberry. Aan dit plantje, ook wel lepeltjesheide of Amerikaanse veenbes genoemd, groeit een besje waar heerlijke wijn van gemaakt wordt. De cranberrywijn kan ook mee naar huis genomen worden. Er is immers geen douane. De cranberry bloeit in juni met rose-witte bloemen, de dikke tot paars-rood verkleurende bessen zijn in de herfst rijp (wat een geluk!). Van oorsprong komt deze plant uit Amerika. Na het aanspoelen van een vat met bessen is ze spontaan in de duinvalleien van Terschelling gaan groeien. Het plukken gebeurt met een soort kam. De velden zijn verpacht. Het plukken is dus niet voor iedereen weggelegd. Terug naar de jeugdherberg. We hebben van hieruit een schitterend uitzicht over het wad met zijn ontzettend grote vogelrijkdom. Kluten, Bonte strandlopers, Kanoetjes, Brandganzen, Zilver- en Goudplevieren, Groenpootruiters, Zwarte ruiters, Tureluurs. Ja, tureluurs wordt je ervan. Het blijft boeien steeds maar weer. Wacht onze spannende verhalen en dia's maar af.

Een van de gelukkige deelnemers,

Jan-Willem Hermans

Vogeltrek-teldag Maashorst

Net als de meesten van ons voor de vakantie, krijgt een groot aantal vogels rond deze tijd de kriebels om warmere streken op te zoeken. Gaat het bij de mens puur om de ontspanning, bij de vogels is het bittere noodzaak om te overleven. Als je goed oplet ziet je nu al de eerste tekenen van de naderende vogeltrek. In de weilanden rond Uden treft men onder andere al grote groepen kievitten en spreeuwen aan. Ook "in de lucht" ziet men steeds vaker kleine groepjes vogels overvliegen. Vogelwacht Uden besteedt ook dit jaar weer de nodige aandacht aan dit typisch verschijnsel binnen de vogelwereld.

Op zondag 25 oktober a.s. wordt voor de derde achtereenvolgende keer een vogeltrek-telling in het natuurgebied De Maashorst gehouden. Vanaf zonsopgang tot zonsondergang worden alle vogels die over een breedte van zeven kilometer de Maashorst overtrekken geteld en geregistreerd. Er worden vijf telposten ingericht waarbij elke telpost uit drie tot vier personen bestaat. Over de gehele dag gerekend zullen er zo'n 15 tot 20 tellers(sters) actief zijn.

Evenals de voorgaande jaren heeft de werkgroep Inventarisatie ook nu weer uitgebreide informatie klaarliggen voor alle medewerkers. Hierop staat vermeld wat de bedoeling van de vogeltrekteldag is, welke vogels men moet tellen, de wijze van registreren en tot slot een aantal aanbevelingen van praktische aard.

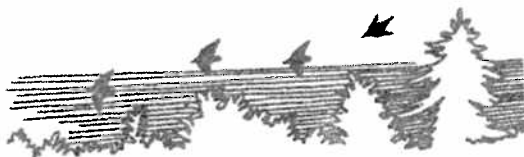
Ieder uur worden de telgegevens van de vijf telposten doorgeleid naar de centrale post in de Groenhoeve, waar Anita van den Acker de gegevens in ontvangst neemt en met behulp van de computer verwerkt. Gedurende de dag wordt regelmatig een actuele status uitgedraaid, zodat zowel de mensen in de Groenhoeve als die in het veld op de hoogte gehouden kunnen worden.

Vorig jaar werden er in totaal zo'n 9000 vogels waargenomen. Het ging hier om een kleine vijftig verschillende soorten waaronder enkele hele bijzondere. Met name de Hop, die net als in 1990 zich alleen tijdens de teldag liet zien. Voor de vele deelnemers aan deze telling geldt deze als een van de hoogtepunten van het "vogeljaar".

Ook u kunt meer te weten komen over het hoe en waarom van de vogeltrek. Zowel in het natuurgebied De Maashorst bij het vierlandenpunt (houten wegwijzer Uden-Nistelrode-Schayk-Zeeland) als in ons verenigingsgebouw De Groenhoeve zijn leden van de Vogelwacht te vinden die u hier graag van alles over willen vertellen. Voor meer informatie hierover of over de overige activiteiten van de Vogelwacht kunt u terecht bij Jan van Bergen, telefoon 04132 - 68594 of Peter Wienbelt, telefoon 04132 - 68198.

Peter Noy

Bron: Peter Wienbelt

Jaarverslag taakgroep Nestkasten

Het afgelopen broedseizoen hebben we de kasten gemiddeld zes maal gecontroleerd. We zijn begonnen met controleren op 18 april en de laatste controle vond op 28 juni jl. plaats.

De dit jaar voor het eerst opgehangen berkenblokken gaven (nog) niet het gewenste resultaat te zien waarvoor ze opgehangen waren, nl. bewoning door kuifmezen. Nu is het met nestkasten wel zo dat ze eerst één à twee seizoenen in het bos moeten hangen willen ze als natuurlijke broedholte geaccepteerd worden. Dit geldt zeker in het geval van de kuif- en zwarte mees. De kool- en pimpelmees zijn wat dat betreft minder kieskeurig. Dus nu maar hopen dat het volgend broedseizoen de beoogde resultaten gehaald worden. Overigens hebben we wel een kuifmeesbroedsel in een gewone mezenkast gehad sinds vele jaren waaruit maar liefst zeven jongen voortkwamen. Wij gaan er vanuit dat dit broedsel de voorloper is van meerdere kuifmeesbroedsels.

Er zijn echter ook minder prettige ontwikkelingen gaande, nl. het verstoren en uithalen van zowel eieren als jongen. Komplete nestkasten werden leeggehaald waardoor de jongen op de grond terechtkwamen en stierven. Ook de aanwezige eieren werden kapotgegooid. Hopenlijk was dit een éénmalige gebeurtenis en wordt het geen gewoonte!!

Als we de verstoringen ten opzichte van vorig jaar bekijken is het in zijn totaliteit wel minder. Dit jaar 9 tegen 32 het vorig jaar. Dus toch nog iets positiefs.

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van het aantal legfels, eieren en jongen over het jaar 1991 en 1992. Na bestudering van de tabel komt men tot de conclusie dat de pimpelmees en gekraagde roodstaart over de afgelopen twee broedseizoenen een nagenoeg gelijk aantal jonge vogels laat zien. De zwarte mees laat een lichte stijging zien terwijl het aantal jonge koolmezen, in vergelijking met 1991, met ruim 35% is toegenomen!

Soort	Legfels		Eieren		Jongen	
	1991	1992	1991	1992	1991	1992
Koolmees	83	95	631	720	396	536
Pimpelmees	42	31	371	312	271	276
Zwarte mees	13	12	79	100	71	85
Gekr. roodstaart	1	1	5	5	5	5
Kuifmees	0	1	0	7	0	7
	141	140	1108	1144	760	909

Leeg : 64

Weg : 0

Verstoord: 9

Harry Claassen, coördinator taakgroep Nestkasten.

Bijeenkomst met Staatsbosbeheer

Zoals bekend vindt er regelmatig overleg plaats tussen Staatsbosbeheer, het IVN-Uden en de Vogelwacht. Het gaat hierbij vooral om informatie-uitwisseling waarbij het inventariseren een belangrijke plaats inneemt.

Onderstaand enkele gedeeltes uit het verslag dat ik van deze vergadering heb gemaakt.

Er is een prachtige wandelroute van ca. negen kilometer aangelegd door het centrale begrazingsgebied (oranje paaltjes, onder andere te beginnen vanaf het einde van de Heideweg, achter de poort zie je al de eerste paaltjes). Deze route zal vanaf 1993 ook vanuit het Bezoekerscentrum worden aangegeven.

Frank van Kalleveen (de "boswachter") heeft acht broedgevallen van de kwartel geteld in het begrazingsgebied. Hiermee is met het maaien van de graslanden rekening gehouden. Verder wordt er van binnen naar buiten gemaaid en wordt er gebruik gemaakt van wildbeschermers.

Vraag: wat is het beleid ten aanzien van loslopende honden? Hier moet aandacht aan besteed worden; mogelijk de volgende vergadering meer nieuws.

Na veel voorbereidend werk is het beheersplan voor de Raktse en Loose Beemden, Kooldert en overige kleine landschapselementen eindelijk goedgekeurd. Er was vooral veel discussie over het verhuren van jachtrechten. Er is géén jacht in de Raktse en Loose Beemden, elders wel. Exemplaren van het plan worden uitgereikt aan Ernest de Groot, Vogelwacht, IVN en de werkgroep Natuur en Milieu.

Het werk van IVN en Vogelwacht is zeker in dit plan verwerkt hoewel het wellicht niet direkt terug te vinden zal zijn.

Er komt een fietspad langs de Wijstgronden. Vanwege het geringe formaat van dit gebied was het Staatsbosbeheer hiervan geen voorstander maar men probeert er nu het beste van te maken. Men zal zich vooral richten op de wijze van uitvoer. Staatsbosbeheer wil geen sloten en men hoopt een verbetering van de kwelwater situatie te kunnen bereiken.

Er wordt rond het Annabosje en een aantal andere gebieden het nodige natuurvandalisme gepleegd. Boeren ploegen gebieden om, jonge aanplant wordt uit de grond getrokken of vernield. Hier wordt door het Staatsbosbeheer verder aandacht aan besteed.

Op Kooldert wordt de gegraven poel door schapen als drinkplaats gebruikt; hierdoor lopen de waterplanten gevaar. Frank neemt dit op.

De Maashorst

- De ontwikkelingen in de Maashorst gaan razendsnel. De verandering in vegetatie, van ingezaaide gronden naar een natuurlijke begroeiing verloopt spectaculair. De hoofd-inrichting is rond en de samenwerking met de gemeentes verloopt steeds soepeler.
- Een van de belangrijkste inspanningen van dit moment is het aantrekken van een schaapsherder.
- Er vindt overleg plaats met de politie over het terugdringen van off-the-road motoren. Er zullen borden geplaatst worden en de nodige APV's (Algemene Politie Verordening, red.) zullen aangepast moeten worden.
- In samenwerking met Cor de Gans van het Bezoekerscentrum zullen de voorlichtingsborden worden vervangen. De huidige borden hebben zwaar te lijden onder het vandalisme.
- De gemeente Schaijk zal zijn gebied verzwaaard gaan afsluiten met ijzeren hekken. Mogelijk dat Staatsbosbeheer ook die kant op gaat.
- Het Maashorst-beheersplan is in volle voorbereiding, er vinden volop karteringen plaats en dit jaar start men met een onderzoek naar de waterhuishouding. Het is van belang dat de Maashorst een bepaalde "status" krijgt binnen de overheden. Hierdoor kunnen er gemakkelijker gelden beschikbaar komen voor beheer en aankopen. Er zijn voldoende aankoopmogelijkheden; alleen er is geen geld beschikbaar.

Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.)

Er is een elzensingel op Kooldert teruggezet, er zijn wilgen geplant en geknot en er is een poel gegraven. In de Raktse en Loose Beemden zijn wilgen geknot en geplant. Ook hier weer volop vandalisme, jonge aanplant weg of vernield. De plannen voor het komende seizoen zijn: een elzensingel op Kooldert "terugzetten" plus een zware wilgen-rij daar of op de Beemden.

De resultaten met de poel op Kooldert zijn zeer positief op het gebied van planten, libelles, watersalamanders enzovoort. Tijdens het volgende overleg zal bekeken worden of er één of twee poelen meer gegraven kunnen worden.

Peter Wienbelt

Vogel onder de loep ...

De sperwer

Deze keer, als vogel onder de loep, is de keuze op de sperwer gevallen. Dit vanwege het feit dat het een soort is die jullie ongetwijfeld deze winter een keer in de tuin zullen tegenkomen, ook al woon je midden in Uden in de bebouwing. De reden

hiervan is dat de sperwer afhankelijk is van zijn voedsel, kleine vogelsoorten, die nu eenmaal volop in de winter in tuinen aanwezig zijn en profiteren van het feit dat wij voedsel voor deze kleine vogeltjes gereed leggen.

Welnu, deze kleine vogelsoorten zijn dus niet de enige die profiteren van het feit dat wij zo vriendelijk zijn om dit voedsel volop beschikbaar te stellen voor hun. Ook de sperwer profiteert hier indirect van. Wel is het jammer te moeten constateren dat daarom de sperwer bij veel mensen een slechte naam heeft, omdat hij de "meesjes" opeet. Veel mensen moeten eens weten hoe een hekel ze zouden hebben aan de veel te veel aanwezige mezen als een soort als de sperwer hier niet regelmatig huis in zou houden.

Dit wetend is het nu ook eenvoudig te verklaren waarom je in de zomer minder sperwers in jouw woonomgeving tegenkomt, omdat nu eenmaal de meeste van deze kleine vogeltjes in de zomer in de bossen broeden en dat dan daar dus ook de sperwer aanwezig is om ze te bejagen.

De sperwer verrast deze kleine vogeltjes door laag en snel langs bosranden en over heggen heen te schieten. Ze doen dit zo hardnekkig dat als ze hun prooi achterna zitten tussen gebouwen, ze zich regelmatig tegen ramen te pletter vliegen. Zelf heb ik dit twee jaar geleden bij ons thuis meegemaakt, een heftige bons tegen het keukenraam bleek na, door het raam te hebben gekeken, veroorzaakt te zijn door een sperwer, die nog beduusd voor me op de grond lag. Toen ik echter naar buiten was gesneld en het hoekje omkeek waar de sperwer lag, kwam de vogel weer bij zijn positieven en was binnen een ogenblik weer verdwenen.

Een sperwer herkennen is lang niet altijd een makkelijk karwei maar als je de volgende tips goed in je oren knoopt kom je er toch dikwijls wel uit.

Het vrouwtje sperwer is grijs/blauw van boven en wit van onderen. Het mannetje is hier gemakkelijk van te onderscheiden doordat hij van onderen rood gekleurd is en bovendien een stuk kleiner is dan het vrouwtje. (vrouwtje 38 cm en mannetje 28 cm). Wel lijkt een vrouwtje sperwer heel veel op een havik maar de laatste is weer een stuk groter dan de sperwer. En de havik heeft bovendien veel meer wit op de onderstaartdekveren dan de sperwer. Dit is een verschil wat zelfs in de vlucht op behoorlijke afstand nog te zien is.

Oppervlakkig gezien lijkt een sperwer ook wel een klein beetje op een valk, maar de sperwer heeft afgeronde vleugels, dit in tegenstelling tot de spitse valke-vleugels.

Een typische manier van vliegen, driemaal met de vleugels slaan en dan een vleugelslag overslaan (glijfase), is ook een heel duidelijk kenmerk dat we hier met een sperwer te maken hebben. Incidenteel doet een havik dit ook wel maar een valk (torenvalk, boomvalk) nooit.

Bidden in de lucht zal een sperwer nooit doen, zodat dit gedrag nooit tot verwarring kan leiden.

Gelukkig kan je op dit moment weer zeggen dat het goed gaat met de sperwer.

Door vergiftiging met -DDT- was de stand van de sperwer in 1970 teruggelopen tot maar 150 tot 200 paren. Na het verbod van -DDT- heeft de populatie zich langzaam hersteld en op dit moment broeden er jaarlijks weer ongeveer 3.000 paren in Nederland.

Ook bij ons in de Maashorst en diverse bosgebieden in de gemeente Uden zijn broedparen sperwers aanwezig. Als je dus regelmatig hier goed uitkijkt naar sperwers zul je ze zeker tegenkomen. Laten we met z'n allen hopen dat we dit tot in lengte van dagen mogen meemaken en dat een situatie zoals die zich in de jaren '60 en '70 voordeed niet meer zal gebeuren.

John Hermans

Excursie Reichswald (Duitsland)

De opkomst voor deze excursie (zondag, 27 september jl.) was veelbelovend, 17 personen. Misschien omdat de klok vannacht een uurtje teruggezet is, en iedereen daarvan kon profiteren en toch vroeg opstaan. Het is schitterend weer, dat werkt ook mee. Na ruim een half uur rijden kwamen we aan in het Reichswald, net over onze landsgrens bij Gennep. Het is een mooi bos met veel beuken en eiken, maar ook verschillende naaldbomen waaronder larix en blauwspar.

Echt bijzondere vogelwaarnemingen hadden we niet gedaan, misschien zijn we te verwend want een buizerd, torenvalk, boomklever, staartmees en zie verder lijstje beneden, nou ja, dat is toch ook niet slecht.

Het leukst is als we de prachtige verzamelingen van zwammen en paddestoelen zien, die werkelijk schitterend op de stomp van een omgezaagde boom groeien. De stomp staat, behalve deze paddestoelen en zwammen, ook nog onder het mos, dus ik heb hem niet nader kunnen identificeren, misschien was het een beuk.

Gelukkig kon Maria van Dommelen ons het een en ander vertellen over wat we zagen: oesterzwammen (enorm grote) en ook Tondelzwammen, die kunnen vele jaren oud worden en hebben ook ge-neeskrachtige eigenschappen.

De tondel groeit (volgens Thieme's paddenstoelenboek) als gevaarlijke parasiet op loofbomen, vooral beuken en berken en is veeljarig, soms wel 15 jaren overblijvend. Vroeger was de tondel veel gezocht om bloedende verwondingen te behandelen en ook als vuurmaker. De zwam moest versneden worden en net zolang gewreven of geklopt totdat het los en zacht als fijn leer geworden is: dan heeft men wondzwam. Als het zacht ge-maakte materiaal in salpeter wordt gelegd en vervolgens ge-droogd, dan kon het gebruikt worden om samen met 'vuurslag' vuur te maken.

Verder zagen we de honingzwam, inktzwam, vliegenschwam, popel-zwam, houtzwammen, slijmzwam en zwavelkoppen. Ook interessant waren de sporen van wilde zwijnen rondom waterplassen op de paden. Ook de modder rondom die plassen was behoorlijk omgewoeld door die beesten.

Een opsomming van de waargenomen vogeltjes:
boomklever, zanglijster, grote bonte specht, zwarte mees, staartmees, veldleeuwerik, goudhaantje, vlaamse gaai, geel-gors, kraai, ekster, roodborstje, buizerd, torenvalk,

We hebben de excursie gepast afgesloten op een terrasje, lekker in het zonnetje. De wielrenners kwamen gelukkig pas na ons aan.

groetjes,

Annette van de Heuvel

Broedresultaten oeverzwaluw 1992

Dit jaar was wederom niet zo'n geweldig broedjaar voor oeverzwaluwen op het Hemelrijk. Oeverzwaluwen broeden meestal twee keer per jaar. Voor het tweede broedsel wordt de gegraven gang iets dieper gemaakt. Dankzij Jan Verhoeven weten we precies hoeveel eerste en tweede broedsels er hebben plaatsgevonden. Bij het eerste broedsel telde Jan 28 broedparen. Het tweede broedsel bedroeg slechts 23 broedende paartjes oeverzwaluwen. Inmiddels is de uitbreiding van de waterplas in volle gang. In de steile zandwanden, welke ontstaan zijn door de afgraving, hebben ook enkele paartjes gezeten. Dit is echter tot vijf nestjes beperkt gebleven. Of hier tweede broedsels bij waren is niet bekend. Als we een gemiddelde van vier jongen per broedpaar aanhouden, betekent dat dat er toch ca. 224 jongen zijn grootgebracht.

In het komende seizoen zal er echter veel werk verzet moeten worden. We hebben namelijk stellig het idee dat het zand waarmee we de nesten gevuld hebben niet goed is. Dit is te leemig en wordt daardoor te hard voor de pootjes van de oeverzwaluw om het leem te doorboren. Daarnaast zitten er ontzettend veel grote stenen in het zand wat uiteraard ook niet bevorderlijk is voor het graven. We hebben het plan om alle gaatjes in het komende seizoen op te boren en te voorzien van goed zand. Dit zand is bij de afgraving vrijgekomen. We proberen een zanddepot aan te brengen, zodat we ook de komende jaren voorzien zijn van goed zand.

De grondwaterstand is helaas ook in onze omgeving aan het dalen. Was het enkele jaren gebruikelijk dat het water tot bijna aan de wand kwam, tegenwoordig blijft dat er vele meters vandaan. Het gevolg is dat er welige plantengroei gekomen is, die de bereikbaarheid van de nestjes belemmert. Er zal met de bosmaaier tweemaal, waarvan één keer tijdens het broedseizoen, gemaaid moeten worden om deze overlast in te dammen. Gelukkig gaat dit in het kader van het vrijwillig landschapsbeheer gebeuren. Het V.L.U. organiseert voortaan enkele onderhoudsdagen op het Hemelrijk. Een welkome aanvulling.

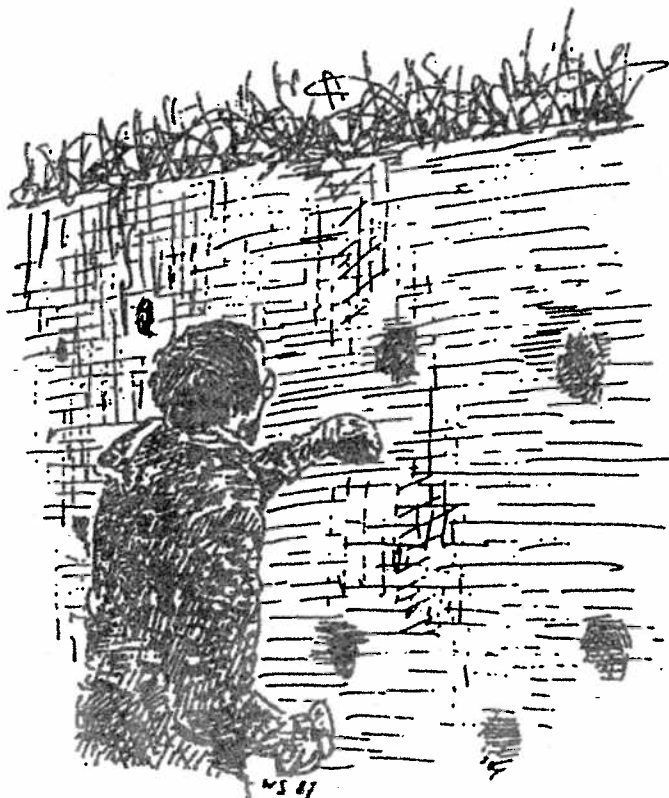
Een andere storende factor is het wandelpad dat boven de wand loopt, niet onttrokken wordt aan het oog van de zwaluwen. Door de mooie zomer wordt er veel gebruik gemaakt van het wandelpad met een grote verstoring als gevolg. Een tijdelijke afscherming van bijvoorbeeld vlechtmatten zou ervoor kunnen zorgen dat deze verstoring opgeheven wordt.

Het informatiebord aan de ingang van het wandelpad behoort een visitekaartje te zijn. Op dit moment is dit, op zijn zachtst uitgedrukt, niet het geval. Het informatiepaneel zal groter uitgevoerd moeten worden, terwijl de dakbedekking van hout moet zijn.

Kortom genoeg werk aan het Hemelrijk. Bij deze doen we al een beroep op de leden om mee te werken. We zullen een en ander nader uitwerken, waarna de data's van de werkdagen gepland zullen worden.

Namens de taakgroep Oeverzwaluwen,

Jan-Willem Hermans

Land van trollen, fjorden en

Velen van jullie zullen wellicht weten dat ik (John) afgelopen zomervakantie naar Noorwegen ben geweest. Vandaar dit verslag om jullie een klein beetje mee te laten genieten van de indrukwekkende drie weken die ik in Noorwegen heb doorgebracht. Met de organisatie SNP-natuurreizen heb ik samen met nog een twintigtal andere personen in een bus een rondrit gemaakt door Midden- en Noord-Noorwegen.

Met de boot hebben we de overtocht gemaakt van Kiel naar Göteborg (Zweden). Van hieruit is de bus in een dag naar het Noorse natuurgebied Dovrefjell (Midden-Noorwegen) gereden. Hier zijn we drie dagen gebleven en overnachtten we in een prachtig familiehotel (iedereen aan te bevelen). Dovrefjell is een gebergte-gebied met hoogten rond de tweeduizend meter. Je zit hier al snel boven de boomgrens en het gebied kenmerkt zich dan ook door zijn openheid. Bij deze openheid hoort dan wel een weelderige plantengroei, waardoor het gebied vooral in trek is bij botanici. Ook bevindt zich in dit gebied de enige kudde muskus-ossen van Scandinavië. Deze dieren zijn begin jaren dertig ingevoerd in dit gebied en leven nu in volkomen vrijheid (ze worden dus niet bijgevoerd). Gelukkig hebben wij er een stuk of tien, weliswaar op grote afstand, gezien. Behalve muskus-ossen en de diverse planten heb ik daar natuurlijk ook een aantal vogels gezien. Vooral aanwezig waren hier de roodgesternde blauwborsten. Er zaten er diverse rondom ons hotel. Verder zaten er veel huiszwaluwen, graspiepers, barm-sijsjes, goudplevieren en één keer vlogen vier alpensneeuwhoenders voor onze voeten weg. Hoog in de bergen in een meer-tje zagen we een ijseend en enkele bontbekplevieren. Vanuit Dovrefjell zijn we daarna zoetjes aan naar de fjordenkust gereden. Hier is Noorwegen vooral bekend om en ik moet zeggen zeer terecht. Het is een zeer indrukwekkend landschap met vele kilometers grillige kuststrook waarbij je hoge bergen vanuit zee ineens tweeduizend meter de lucht ziet inschieten.

De meest opvallende vogel in dit gebied is ongetwijfeld de zeearend en het is beslist niet zo moeilijk om deze vogel waar te nemen. Vooral door zijn grootte is het een vogel die je niet zo gauw over het hoofd ziet.

Niet voor niets wordt de zeearend daarom ook wel de "vliegende deur" genoemd. Hoogtepunt van deze tocht was het vogeleiland Bleiksörja (hier broeden elk jaar een groot aantal papagaaiduikers) waar maar liefst vijf zeearenden continu boven het eiland cirkelden. Eenmaal zagen we zelfs dat een zeearend erin geslaagd was om een papagaaiduiker uit de lucht te plukken, maar deze vogel kon zich toch

weer vrij snel redden uit de klauwen van de zeearend. Van dit hoogtepunt was ik nog maar net bekomen of er stond weer een nieuwe belevenis voor de deur. Vanuit de plaats Andenes vertrekt er in de zomer elke dag een boot die op zoek gaat naar walvissen.

Wel met de nodige schrik en enkele zeeziektepillen ben ik ook met deze boot meegevaren. Deze boottocht duurt twee uur vooraleer we zover uit de kust zijn dat er walvissen gesignaleerd worden. Hierna blijf je ongeveer

twee uur in de buurt rondzwerven en daarna duurt het weer twee uur om Andenes te bereiken. We troffen het die dag enorm; mooi weer, een kalme zee, een twaalfstal potvissen en één dwergvinvis. Een keer lag zelfs zo'n machtige potvis (10 tot 20 m lang, 30.000 kilo wegend) een tiental meters schuin voor onze boot. Onbegrijpelijk voor mij dat er nog steeds landen zijn die deze schitterende beesten, waar we nog zo weinig vanaf weten, bejagen.

Om jullie enig inzicht te geven hierbij enkele prestaties: Een potvis duikt naar een diepte van drie km en blijft hierbij ongeveer een half uur onder. Hij duikt zo diep, omdat zich hier zijn voedsel bevindt: reuzen-inktvisen.

Met al onze technologie weten we vandaag de dag nog steeds niet hoe een potvis het op deze diepte klaarspeelt om de zich snel verplaatsende inktvisen te pakken te krijgen.

De meest aannemelijke theorie is dat een potvis in staat is om een geluidsknal te produceren die zo hevig is dat daardoor een inktvis zijn bewustzijn verliest, waarna de potvis heel gemakkelijk zijn prooi kan opeten.

Een andere manier van prooi bemachtigen hanteert de bultrug. Hij begint, op diepte, in cirkels te zwemmen terwijl hij onderwijl luchtballen uit het blaasgat laat ontsnappen. Wanneer de bultrug in een spiraalvorm naar de oppervlakt zwemt, vormen deze luchtballen een cirkelvormig "net", waarin vissen en kleine dieren gevangen worden. Wanneer de bultrug aan de oppervlakt komt, in dit net, opent hij zijn bek en verslindt de hele buit.

Na de fjordenkust uitgebreid gezien te hebben daalden we weer af naar het binnenland van Noorwegen waar het volgende gebergte-gebied op het programma stond, de Jotunheimen.

Dit gebied ligt nog iets hoger dan de Dovrefjell en bovendien overnachtten we hier in een berghotel op 1.400 meter zodat we tijdens dit oponthoud veel te maken hebben gekregen met sneeuw en gletsjers. Jammer genoeg waren we te laat in het seizoen hier zodat we er niet zo veel vogels meer gezien hebben. Dit beperkt zich dan ook tot één ruigpootbuiser, een aantal tapuiten, enkele raven, een bontbekplevier met jongen en twee watersnippen.

Maar afgezien van het gemis van vogels, een prachtig gebied en het blijft een aparte gewaarwording om midden in de zomer een hele dag door de sneeuw te wandelen en sneeuwballen naar

elkaar te gooien. Van hieruit kwam zoetjes aan het einde van de reis in zicht, een dagje doorbrengen in Oslo. Wel zagen we tijdens de reis naar Oslo op een enkele dag tweemaal een eland. De laatste keer is onze buschauffeur nog extra vijftig meter teruggedreden om de eland goed te kunnen zien en inderdaad op een vijftig meter van ons vandaan stond een vrouwtje ons een klein minuutje aan te staren waarna zij ons haar achterste liet zien om daarna snel tussen de bomen te verdwijnen. Ondanks dat ik op en top natuurliefhebber ben kan ik toch iedereen aanraden om, als je in Noorwegen bent, Oslo te bezoeken. Vooral de musea zijn de moeite van het bekijken waard.

Hierna ging het weer precies als we drie weken eerder gekomen waren maar nu in omgekeerde volgorde naar Göteborg, met de boot naar Kiel en hiervanuit naar Nederland.

Als laatste zou ik er nog aan toe willen voegen dat ik iedereen van de Vogelwacht kan aanraden om Noorwegen te bezoeken. Het land is wel erg duur en teveel alcoholische drank zal je in dit land niet gauw meemaken maar daarentegen is de natuur en de ruimte overweldigend.

John Hermans

P.s.:

Ik heb het plan om in de zomer van 1993 op vakantie te gaan naar een land zoals bijvoorbeeld IJsland, Schotland, Zweden, Noorwegen. Nu lijkt mij dit toch het allermooiste om dit samen met leden van de Vogelwacht te ondernemen. Heb je plannen of lijkt je dit wel wat, neem binnenkort dan eens contact met mij op en wie weet staan we met een aantal leden aanstaande zomer samen naar bijvoorbeeld een giervalk te kijken.

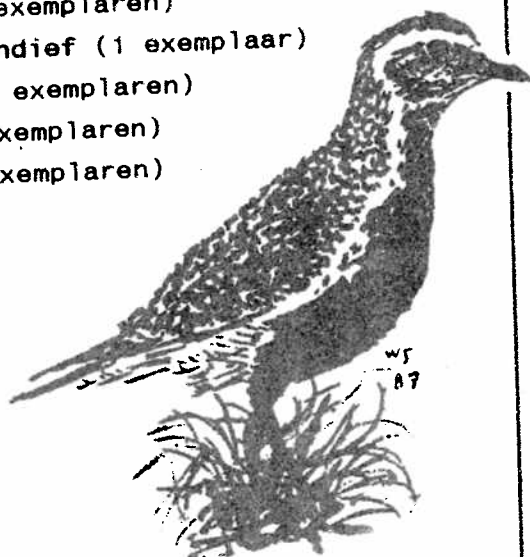

Bijzondere Waarnemingen

Wederom een imposante opsomming van John Hermans. Het blijkt dat er op Hemelrijk nogal wat bijzondere soorten zitten, getuige onderstaande lijst. Voor menigeen onder ons moet dit toch aanleiding zijn om het Hemelrijk eens met een bezoek te vereren. Wie weet, zie je dan wat bijzondere soorten. Geef ze in ieder geval door aan de Redactie, zodat wij ze in het volgende Bruujssel kunnen vermelden. Wisten jullie dat er in de buurt ook al kemphanen zijn gesig-naleerd? John kan je daar alles over vertellen, hij trof ze immers aan tussen Handel en de Middenpeelweg.

- * 05 september 1992: Goudplevier (5 exemplaren)
Witgatje (2 exemplaren)
Oeverlopers (10 exemplaren)
Locatie: Hemelrijk
- * 06 september 1992: Kemphanen (2 exemplaren)
Watersnip (20 exemplaren)
Locatie: Tussen Handel en Middenpeelweg
- * 12 september 1992: Gele Kwikstaart (10 exemplaren)
Zwarte Roodstaart (1 exemplaar)
Watersnip (2 exemplaren)
Groenpootruiter (3 exemplaren)
Wintertaling (4 exemplaren)
Kuifeend (2 exemplaren)
Bruine Kiekendief (1 exemplaar)
Kneu (ca. 50 exemplaren)
Tapuit (5 exemplaren)
Paapje (14 exemplaren)
Locatie: Hemelrijk

Peter Noy

Op stap ... Visvijver de Kleuter

Deze keer wil ik jullie meenemen naar de Kleuter, de visvijver van de Udense hengelsportvereniging.

Enkele jaren geleden heb ik hierover ook al eens een stukje geschreven maar het lijkt me toch goed om jullie nog eens aan dit gebied te herinneren. Het is namelijk altijd de moeite waard om daar eens een keer rond te neuzen.

Voor al deze tijd van het jaar is het een leuke plek om eens rond te kijken. Het is namelijk midden in Uden (Vluchtoordweg - Kleuterweg) zodat het, ook nu de dagen weer schrikbarend snel korter worden, toch de moeite van een bezoekje waard is.

Een andere reden om de Kleuter juist in deze tijd te bezoeken is de grotere kans op bijzondere soorten. Want daarvoor is de Kleuter maar al te vaak een korte pleisterplaats waar veel vogels een korte rustpauze nemen.

Ik kan me nog goed herinneren dat er enkele jaren geleden een hele poos een roodhalsfuut heeft gezeten.

Zelfs de parelduiker is er ooit signaleerd !!

Vandaag (28 september) hoorde ik dat er ook recentelijk een ijsvogeltje is signaleerd. Wie weet is dit prachtige tropisch gekleurd juweeltje er nog wel vaker te zien. Zelf vind ik dit een van Nederlands mooiste vogeltjes.

Natuurlijk is de Kleuter ook een pleisterplaats voor verschillende soorten eenden. Enkele soorten die er de afgelopen jaren gezien zijn: wilde eend, kuifeend, toppereend, slobeend, smient, pijlstaart en bergeend. Vooral met een telescoop zijn deze vogels mooi te bekijken als ze al dobberend op het water hun mooie verenpakje aan het verzorgen zijn, dat bij de meeste soorten juist nu op zijn mooist is.

In het riet dat op verschillende plaatsen talrijk groeit zijn in de zomer regelmatig karekieten en rietgorzen te horen maar nu moet je daar niet meer zo op rekenen. Wel kun je daar nu nog meerkoeten en waterhoentjes tegenkomen.

In de lage begroeiing rondom de plas zijn ook veel zangertjes te horen, vaak bekende maar soms ook wel soorten die je er eigenlijk niet zou verwachten.

Al met al meer dan de moeite waard om eens in je wandelschoenen te stappen en gewapend met je kijker en/of telescoop de Kleuter te gaan verkennen.

Ik wens jullie veel plezier,

Pedro van den Acker

Het Zwin, een uniek natuurreserveaat!

Introductie

Naar aanleiding van het verzoek van de redactie om "groene" vakantie-ervaringen op papier te zetten volgt hier een beschrijving van een geleide wandeling door het zeer fraaie natuurgebied "Het Zwin".

Deze wandeling is gemaakt tijdens onze vakantie aan de Belgische kust, eind juli jl. Ik hoop jullie met dit verhaal te kunnen overhalen om het Zwin ook eens een keer met een bezoek te vereren. Voor vogelaars en plantenliefhebbers is er echt van alles te zien.

Historie van het Zwin

Het Zwin is ontstaan in de 11e/12e eeuw. In die tijd brak de Noordzee vanwege een stijging van de zeespiegel door de duinen heen. Er ontstond een zeer grote overstromingsvlakte achter de duinen met een grote geul, die via Sluis naar Brugge liep. Vanwege het feit dat Brugge nu aan zee kwam te liggen bloeide dit stadje enorm op. Met geheel Europa werd handel bedreven via de zee en Brugge werd in die tijd een belangrijke handelsstad. De fraaie grachtenpanden, kerken en versterkte huizen, alsmede "Het Belfort" getuigen van grote welvaart.

Door inpoldering en zeespiegeldaling trad echter langzaam verandering van de hoofdgeul op. De handel kwam hierdoor in de problemen. Via een kanaal is toen een verbinding gegraven met zogenaamde voorhavens, eerst naar Damme, later naar Hoeke en Sluis. Door oorlogen en verdere verandering is een en ander echter verloren gegaan. Momenteel is er nog een klein stukje te bewonderen.

Landschap van het Zwin

Het natuurreserveaat "Het Zwin" ligt op de grens van België en Nederland langs de Noordzeekust. Dit reserveaat is 150 hectaren groot. Zo'n 125 hectaren ligt in België, 25 hectaren is gelegen in Nederland.

Het Zwin is een zogenaamde slufte. Dit is een achter de duinen gelegen overstromingsvlakte, die via een geul in verbinding staat met de zee. Het Zwin is dus een binnenduins, buitendijks gelegen natuurgebied en bestaat uit geulen, kreken, slikken, schorren en jonge duinen. Om de dijken rond het Zwin op deltahoogte te krijgen zijn een aantal plassen (uit)gegraven.

Het Zwin is het belangrijkste slikken- en schorregebied in België. Het is met de Slufte op Texel en de mini-slufte op "Neeltje Jans" (provincie Zeeland) een van de weinige sluftes van ons land. De rijkdom aan planten en dieren in zo'n gebied is enorm groot.

Planten van het Zwin

Slikken

Op de slikken zelf groeit vanwege de terugkerende vloed nagenoeg niets. Op de slikranden komen we de eerste hogere planten tegen, die allemaal tegen sterk zilte, vochtige omstandigheden kunnen. Het betreft op de lagere delen allereerst pionierplanten als het Zeekraal en het Schorrekruid. Op een aantal plekken kom je verder het Engels Slijkgras tegen. Dit gras is vanaf 1926 in Nederland aangeplant om de aanslibbing te bevorderen. Het gras is nu zo goed ingeburgerd dat het de bijnaam "slikpest" heeft gekregen.

Schorren

Iets hoger op de slikrand wordt op open plekken op het schor de Zoutmelde aangetroffen. Verder staat het nietige plantje Gerande schijnspurrie op de rand van slik naar schor.

Het schor zelf is begroeid met het zeer fraaie paars bloeiende Lamsoor. Deze plant wordt hier "Zwinneblom" genoemd. Verder staan er Kweldergras, Zee-alsem, Zee-weegbree en lokaal wat Engels gras. Op de wat hogere, drogere, brakkere delen van het schor staan ruigteplanten als Strandkweek en Zee-aster of Zulte.

Zeereep en Duinen

Op sterk betreden paden en opgestoven vloedmerken staan pionierplanten, die groeien op een brakke, zandige natte tot vochtige bodem. Zo worden op deze plekken Duizendguldenkruid, Zeeraket, Zilte schijnspurrie en Reukeloze kamille aangetroffen. De jonge duinen zijn begroeid met planten, die tegen droogte, voedselarmoede en zilte zeewind kunnen. Er worden aangrenzend aan de zeereep planten als Helm, Zeewinde, Zeeraket en Biestarwegras aangetroffen. Ze vormen een pioniervegetatie op deze brakke, droge, stuivende bodem. In de binnenduintrand zijn de milieu-omstandigheden minder extreem. Op den duur ontstaan hier struwelen met struiken als duindoorn en liguster. Op de wat rijkere delen wordt ook de Gewone vlier aangetroffen.

Dijken

Op de dijken rond het Zwin komen we veel soorten planten tegen van graslanden op een droge, voedselarme tot matig voedselrijke bodem. In juli/augustus domineren de gele bloemen van het Jacobs-kruiskruid. Verder groeide er Gewone rolklaver, Kleine klaver, Zachte ooievaarsbek en Duinreigersbek.

Dieren van het Zwin

Het Zwin staat met name bekend om de grote hoeveelheden broed- en trekvogels die er voor langere of kortere tijd verblijven. Op de slikken en aan de oevers van de plassen zijn steltlopers te zien als tureluur, grutto, scholekster, groenpootruiter en kluut. Zelfs de lepelaar wordt er waargenomen.

Op de plassen zitten verschillende watervogels als wilde eend, bergeend, grauwe gans en fuut. Enkele aalscholvers doen verwoede pogingen om vis te vangen. Boven het water vliegen verschillende meeuwen als kokmeeuw, zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw. Een visdiefje duikt enkele keren als een speer in het water om een visje te verschalken. Ook roofvogels ontbreken niet in het Zwin. De torenvalk en de bruine kiekendief zitten er. Vanwege het nabijgelegen Vogelpark met Ooievaarskolonie zijn er zelfs ooievaars waar te nemen.

De kruidenrijke dijken vormen een eldorado voor dagvlinders. Op het Jacobs-kruiskruid en de verschillende distels zijn vlinders als distelvlinder, dagpauwoog, bont zandoogje, oranje zandoogje, en atalanta tijdens de wandeling waargenomen.

Ten slotte

Wat minder tevreden was ik over de manier van rondleiden. De Belgische gidsen loodsen je kris/kras door het hele reservaat zonder op de vegetatie te letten. Ook was het plukken van kruiden voor educatief gebruik geen zeldzame vertoning. Ik ben van mening dat hier nog wel enige verbetering in aan te brengen is, zeker gezien het feit dat men hier in het reservaat zelf jaarlijks zo'n 15.000 tot 20.000 mensen rondleidt. Overigens zijn aan de Belgische kant vreemd genoeg grote delen van het reservaat vrij toegankelijk. Recreatieve zonering is hier nog niet uitgevonden en men vindt het raar dat grote plekken lamsoor verdwijnen als sneeuw voor de zon om te worden verwerkt in droogboeketten.

Het vogelpark aansluitend aan het Zwin met snackbar en restaurant is een wat droevige vertoning. Vrijwel alle inheemse soorten zijn in diergroepen bij elkaar in een hok, vijver of ren gezet. Zo zijn er onder meer de Oehoe en de Raaf van dichtbij te bewonderen. Ik ben van mening dat ik deze dieren liever ooit eens een keer in het wild wens tegen te komen. Hopelijk kijken ze dan een stuk minder zielig.

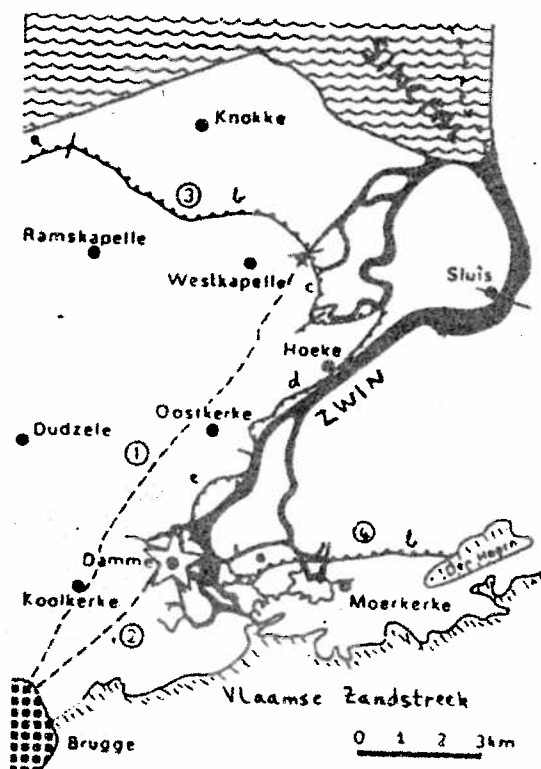
Ook de ooievaarkolonie doet wat kunstmatig aan. De dieren worden vrijwel het gehele jaar gevoerd, waardoor de neiging om naar Afrika te trekken nihil is. Ze nestelen in een aangeplant landgoed-bos met verschillende naaldbomen, direct grenzend aan het Zwin.

Ondanks deze zaken was mijn eindoordeel over het Zwin zeer positief. Ik raad eenieder aan om het gebied eens te bezoeken. In het bezoekerscentrum nabij Cadzand-Bad is een goed verzorgde per-manente expositie ingericht. Je kunt je hier alvast wat voorbereiden op een tocht door het Zwin.

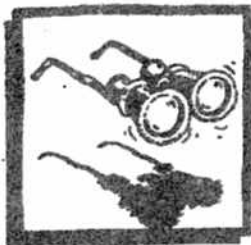
Wandelexcursies

Aan de Belgische kant zijn er geleide wandelingen elke zondag en donderdag van Pasen t/m september om 10.00 uur, aan de Nederlandse kant elke maandag om 19.00 uur en donderdag om 10.00 uur in juli en augustus. Ook zijn er wandelingen op afspraak te bekomen. Ik raad de mensen wel aan om laarzen of oude gympies mee te nemen.

Ernest de Groot

In de kijker ...

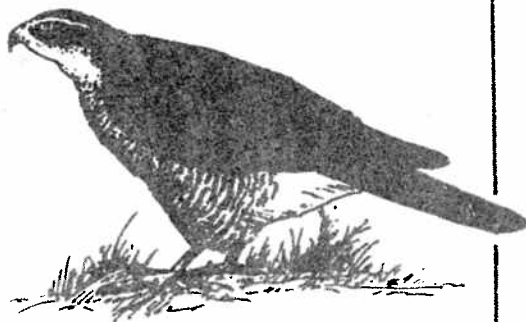
Taakgroep Stootvogels

Volgens coördinator Jan Verhoeven wordt vaak ten onrechte de benaming "stootvogel" en "roofvogel" door elkaar heen gebruikt. Een buizerd bijvoorbeeld, is géén "roofvogel". Hij rooft namelijk niets, in tegenstelling tot een kraai of ekster die wel kunnen roven.

Vanwege het feit dat een buizerd en andere soortgenoten een prooi uit de lucht grijpen, slaan of stoten worden zij stootvogels genoemd. In de Maashorst komen een vijftal soorten stootvogels voor, welke speciale aandacht van de taakgroep genieten. Dit zijn de buizerd, havik, sperwer, torenvalk en boomvalk. Zij worden ook wel "dagstootvogels" genoemd. Dan zijn er nog de "nachtjagers", waaronder de ransuil en de steenuil, die eveneens door de werkgroepleden worden geïnventariseerd.

Het werkgebied, wat in de broedperiode tussen maart en juli wordt afgestruind, is gelegen tussen de provinciale wegen van Heesch, Schayk, Reek, Zeeland, Uden en Nistelrode. In genoemde periode wordt zeer regelmatig de bossen ingetrokken om alles wat met het broeden te maken heeft te signaleren en registreren. Voor de Maashorst doen dit Jan Verhoeven, Henk van den Acker en Martien van de Elzen, terwijl dit voor Odiliapeel door Wim Janssen en Peter van Asseldonk wordt gedaan.

Zoals met zoveel dingen in het leven verlopen de werkzaamheden van de taakgroep ook volgens een bepaalde cyclus. In het voorjaar, aan het begin van het broedseizoen, worden alle bekend zijnde horsten (dit is de officiële benaming van een stootvogelnest, red.) opgespoord en beoordeeld of er nieuwe broedactiviteiten plaatsvinden. Een aantal indicaties kunnen er namelijk op duiden dat een stootvogelechtpaar daadwerkelijk op die locatie hun horst hebben uitgekozen. Dit kan bijvoorbeeld zijn als er verse, groene takken op het nest zijn gekomen. Even voor de duidelijkheid; een stootvogel gaat in bijna alle gevallen uit van bestaande horsten waarop hij aan het

begin van het broedseizoen een verse bovenlaag aanbrengt. In de andere gevallen wordt een oud kraaien- of ekstersnest in beslag genomen en omgebouwd tot horst. Dit doen met name de buizerd, havik en ransuil. Een buizerd kan enkele jaren achtereen dezelfde horst gebruiken om vervolgens een horst enkele honderden meters verderop uit te kiezen.

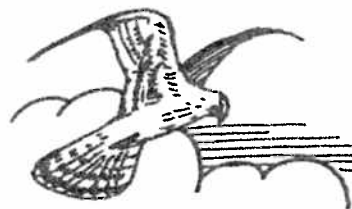
Andere signalen, die erop wijzen dat er mogelijk in de buurt een horst aanwezig moet zijn, is het vinden van broedpennen. De meeste stootvogels hebben de gewoonte om tijdens het uitbroeden van de eieren van verenkleed te wisselen. Hierdoor zijn ze, als ze later op jacht gaan voor het zoeken van een prooi voor de jongen, in topconditie. Deze pennen liggen dan binnen een straal van tien tot vijftien meter rondom het nest. Ook plukplaatsen, braakballen en smelsel treft men meestal in de nabijheid van het nest aan. Met smelsel bedoelt men de witte uitwerpselen onder een roestplaats van meestal de mannelijke helft van het koppel. Het mannetje heeft meestal zo zijn eigen slaapplek in de directe omgeving van het nest. Als men geluk heeft kan men aan de balts van een havik het territorium traceren waarbinnen de horst te vinden moet zijn.

In de Maashorst moeten gemiddeld zo'n 55 horsten bezocht worden. Vanwege de verspreide ligging neemt dit al gauw enkele dagen in beslag. De territoria van de verschillende stootvogelsoorten kunnen elkaar gedeeltelijk of zelfs geheel overlappen. Een havik heeft het gemunt op levende prooien, zoals fazant, houtduif of merel. Een buizerd daarentegen is meer een aaseter. Hierdoor is het mogelijk dat beide soorten in elkaars territorium kunnen verblijven.

Tijdens het hoogseizoen zijn Jan en Henk bijna iedere avond in de bossen te vinden. Van ieder geconstateerd broedgeval wordt een zogenaamde broedkaart bijgehouden. Hierop kunnen diverse relevante broedgegevens, alsmede gegevens van het biotoop worden vermeld. Vanwege tijdgebrek kunnen jammer genoeg niet alle gegevens worden verzameld, welke nodig zijn om een goed inzicht te krijgen in alle facetten van de broedende populatie. Aan het einde van ieder broedseizoen worden deze gegevens doorspeeld aan het Staatsbosbeheer. En niet te vergeten worden de eigen leden op de hoogte gehouden middels het jaarverslag wat altijd in het Bruujsel wordt opgenomen. Om een tipje van de sluier op te lichten; voor het afgelopen broedseizoen noteren we weer een stijgende lijn met betrekking tot het aantal geconstateerde broedgevallen. Hierover in onze december-editie meer.

Een andere activiteit van de taakgroep is het ringen van jonge stootvogels. Op dit moment gebeurt dit alleen met sperwerjongen. Jan van Diermen, onze regionale sperwerspecialist, draagt hier zorg voor. Uiteraard zijn hier altijd leden van de Vogelwacht bij aanwezig. Een voordeel hierbij is dat de horsten van sperwers redelijk gemakkelijk te bereiken zijn. Zij zitten namelijk dicht bij de hoofdstam van de boom. Een vogel die we nog niet hebben gehad is de torenvalk. Deze sierlijke, ranke stootvogel komt de laatste jaren gelukkig steeds vaker in beeld.

Een bekend verschijnsel is het zogenaamde "bidden". Dit al fladderend in de lucht stilhangen, onderwijl met zijn kopje draaiend om maar vooral geen muis te missen, is bij iedereen bekend. Wat niet bij iedereen bekend is is dat de natuurlijke nestgelegenheid van de torenvalk de laatste jaren schrikbarend is afgenomen. Een torenvalk moet het hebben van oude kraaien- of ekstersnesten. Het liefst in solitaire bomen met uitzicht op open terrein met daarin verspreid liggend lage vegetatie.

En daar ontbreekt het steeds vaker aan. Vandaar dat de taakgroep Stootvogels hierin een handje helpt door het plaatsen van halfopen, kunstmatige nestkasten. Op dit moment hangen er in de Maashorst vijf torenvalkkasten, wat eigenlijk veel te weinig is voor zo'n uitgestrekt gebied. Er kunnen nog voldoende kasten bijgeplaatst worden, echter tijd en mankracht zijn spelbreker indeze. Voor de werkgroep ligt hier een uitdaging om, door middel van uitbreiding van actieve leden, het een en ander te kunnen bewerkstelligen.

Tot slot is het voor de leden van de werkgroep onbegrijpelijk dat er nog steeds mensen zijn die het nodig vinden om horsten van stootvogels te moeten vernietigen, hezij door ze compleet weg te halen, hetzij door ze met een schot hagel te doorboren. Daarnaast zijn jonge valken, en dan met name de slechtvalk, erg gewild bij bepaalde mensen. Er doen verhalen de ronde dat rijke oliesheiks uit het Midden-Oosten duizenden dollars neertellen voor een jonge slechtvalk met als doel hem af te richten voor de (plezier)jacht.

Uiteraard is de Vogelwacht niet gecharmeerd van bovengenoemde praktijken en zal alle mogelijke moeite doen om het voortbestaan van de populatie niet in gevaar te brengen. De leden van de taakgroep Stootvogels zullen in ieder geval hun steentje hieraan bijdragen.

Peter Noy

Verslag V.L.U. 1991 - 1992

Zojuist is het derde jaarverslag van de Werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.) verschenen. Het volledig plaatsen van dit lijvige rapport zou teveel ruimte van ons Bruujssel in beslag nemen, zodat de Redactie besloten heeft om het een en ander in gekomprimeerde vorm te vermelden.

Inmiddels bestaat het V.L.U. alweer drie jaar. Coördinator van dit samenwerkingsverband tussen het IVN en Vogelwacht Uden is Ernest de Groot. In de afgelopen drie jaar is de werkgroep zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin gegroeid. Dit blijkt uit de cijfers van het jaarverslag, die in vergelijking met het voorgaande jaar wederom een stijgende lijn vertonen. Aangezien de schrijver dezes er vanuit gaat dat het merendeel van de lezers redelijk op de hoogte is van de doelstellingen van het V.L.U. worden in deze samenvatting alleen de in het oog springende zaken vermeld. Voor de duidelijkheid; er wordt niet gepretendeerd volledig te zijn.

Waar uitgaven worden gemaakt, zoals voor het aanschaffen van plantmateriaal, handschoenen, gereedschap e.d., zijn ook inkomsten nodig. Hiervoor ontvangt de werkgroep V.L.U. een jaarlijkse vaste bijdrage van het IVN en de Vogelwacht. Ook de verkoop van snoeihout verschaft enige inkomsten. Daarnaast heeft men bij het Anjerfonds subsidie aangevraagd voor de aanschaf van laddertjes. Al deze financiële gegevens worden door Willem Peters verzameld en aan het einde van het seizoen in een soort kasverslag vastgelegd wat als bijlage bij het jaarverslag is toegevoegd.

De V.L.U. kent drie (sub)taakgroepen, te weten:

1. Taakgroep Coördinatie, Advisering en Onderzoek.
2. Taakgroep Inrichting en Beheer.
3. Taakgroep Voorlichting en Educatie.

Hieronder volgt per taakgroep een beknopt overzicht van de belangrijkste activiteiten en prognoses.

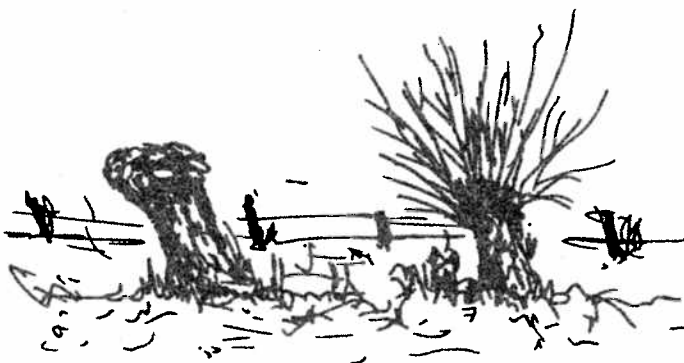
1. De Taakgroep Coördinatie, Advisering en Onderzoek is onder andere verantwoordelijk voor in- en externe contacten. Met betrekking tot dit laatste zijn voorzichtige stappen ondernomen om een soort van uitwisseling te organiseren met de werkgroep landschapsbeheer uit Gemert. Door twee leden van het V.L.U. zijn een aantal interessante lezingen in het Boerenbondmuseum te Gemert bijgewoond, waarna het natuur- en landschapsproject "Karrespoor" bekeken is. Ook in St. Hubert en Den Bosch zijn enkele lezingen en presentaties door mensen van het V.L.U. bijgewoond.

In Den Bosch betrof dit het 60-jarig jubileum van het Brabants Landschap. Het afgelopen seizoen lag de nadruk van deze taakgroep wat meer op adviseringsprojecten. Vanwege de expertise die binnen de groep aanwezig is kon een omvangrijk beplantings- en poelenplan voor recreatieplas Hemelrijk opgesteld worden. Ook is een beplantingsplan uitgewerkt voor de inrichting van het voorerf van de Groenhoeve.

Bovengenoemde projecten zijn voor 80 tot 90% uitgevoerd. Wie het Bruuijsel goed bijhoudt heeft hier de afgelopen maanden het een en ander over kunnen lezen. Verder zijn er nog een tweetal beplantingsplannen opgesteld voor particulieren. In de evaluatie spreekt de taakgroep zich positief uit over de verrichte werkzaamheden.

2. De Taakgroep Inrichting en Beheer

houdt zich onder andere bezig met de voorbereiding en uitvoering van de werkdagen. Wie het jaarverslag van vorig jaar met die van dit jaar vergelijkt kan wel eens aardige verschillen ontdekken tussen "prognose" en "terugblik",

zoals die een jaar later aan het papier wordt toevertrouwd. Vanwege de intensieve voorbereiding van werkdagen is vorig jaar besloten om voor dit seizoen niet elf maar acht werkdagen te plannen. Achteraf, tijdens de evaluatie, blijkt dat dit niet minder maar zelfs méér is geworden, namelijk twaalf werkdagen. Dit getuigt toch wel van een niet aflatend enthousiasme van de werkgroepleden!!

Het gemiddeld aantal vrijwilligers per werkdag is ten opzichte van het vorig seizoen van 9½ naar ruim 13 gestegen, wat als positief beschouwd kan worden. Het streven voor volgend jaar is om dit gemiddelde te verhogen naar 15 vrijwilligers. Wat verder in het oog springt bij de verrichte werkzaamheden is het aanplanten van ruim 4.000 planten, struiken en bomen op het Hemelrijk. Voorwaar een hele prestatie.

3. De Taakgroep Voorlichting en Educatie heeft geprobeerd om nog meer naamsbekendheid in Uden en omgeving te verwerven. Naar eigen zeggen is ze daar redelijk in geslaagd, aangezien particulieren en kranten het V.L.U. nu zelf gaan benaderen voor advies en/of informatie. Hoewel de mate van naamsbekendheid moeilijk meetbaar is moet gezegd worden dat de taakgroep regelmatig van zich laat horen middels in het oog springende publicaties in regionale weekbladen en zelfs

het Brabants Dagblad. Deze laatste heeft recentelijk nog een artikel van het V.L.U. opgenomen waarin Willem Peters en Ernest de Groot hun woordje konden doen over de aanleg van amfibiepoelen in het Udense.

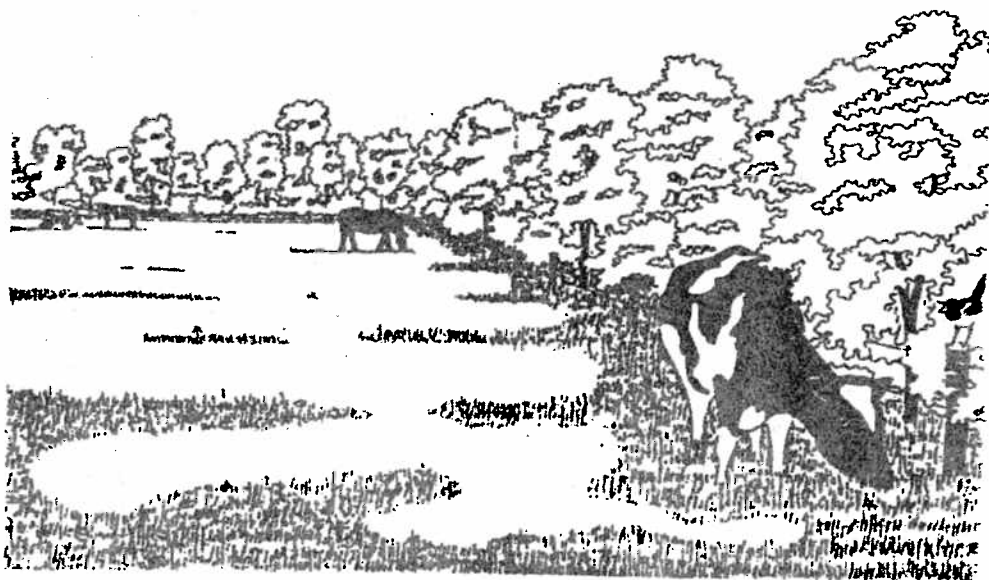
In het komende werkseizoen wil het V.L.U. de uitwisseling met de gemeente Gemert intensiveren. Deze uitwisseling zal bestaan uit het meehelpen op een werkdag en/of een excursie langs de verschillende landschapselementen.

Als men het programma ziet, wat op de volgende pagina is afgedrukt, ziet men dat er nog voldoende werk aan de winkel is.

Voor meer informatie omtrent de werkzaamheden, alsook voor het verkrijgen van het jaarverslag kan men zich wenden tot Ernest de Groot, Karperdijk 26 te Uden (telefoon: 04132 - 64348).

Peter Noy

Bron: Jaarverslag V.L.U. 1991 - 1992

Programma V.L.U.

Werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Uden: 10 x actief!

De werkgroep V.L.U. houdt zich bezig met aanleg, herstel en onderhoud van kleine landschapselementen, zoals houtsingels, poelen en knotwilgen. Het V.L.U. heeft voor het werkseizoen 1992-1993 en dialezing, acht werkdagen en een excursie gepland. Er zullen tijdens deze acht werkdagen diverse beheerswerkzaamheden worden uitgevoerd aan of bij verschillende soorten kleine landschapselementen op Kooldert, Hemelrijk, Loose en Raktse Beemden, Bedaf, Hengstheuvel en het Loo. Wellicht zit er ook voor u iets bij!

Werkdagen Vrijwillig Landschapsbeheer: bezig zijn in de natuur!

De werkdagen worden altijd op zaterdagochtenden gehouden. Ze beginnen om 09.00 uur en worden afgerond om ongeveer 12.00 uur. Rond de klok van half tien wordt een koffiepauze ingelast. De vrijwilligers dienen zelf voor gepaste kleding en het juiste schoeisel te zorgen. Het V.L.U. zorgt voor gereedschap, koffie en het afsluiten van verzekeringen. De werkdagen zijn enerzijds inspannend en anderzijds ontspannend, maar vooral heel gezellig. Wie weet vindt u het ook leuk!

Programma '92-'93: graven, planten, knotten, afzetten, snoeien!

Het programma van de werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Uden voor het werkseizoen 1992-1993 ziet er als volgt uit:

Nr.	Werkzaamheden:	Plaats:	Dag:	Tijd:
1	Jaarverg./Dialezing	De Groenhoeve	15-09-1992	20.00 uur
2	Graven poelen	Kooldert	19-09-1992	09.00 uur
3	Planten bosplants.	Hemelrijk	10-10-1992	09.00 uur
4	Knotten knotwilgen	Kooldert	14-11-1992	09.00 uur
5	Knotten knotwilgen	Raktse Beemden	12-12-1992	09.00 uur
6	Afzetten houtsingel	Kooldert	16-01-1993	09.00 uur
7	Plaggen heide	Bedaf	30-01-1993	09.00 uur
8	Afzetten houtwal	Hengstheuvel	13-02-1993	09.00 uur
9	Snoeien vruchtbomen	Loo	13-03-1993	09.00 uur
10	Wandel/Fietsexcurs.	Kooldert/Uden	25-04-1993	10.30 uur

OPM.: De werkzaamheden, zoals vermeld onder positie 2 en 7 zijn onder voorbehoud in verband met de verkrijging van de benodigde vergunningen.

Contactpersonen werkgroep V.L.U. (voor meer informatie):

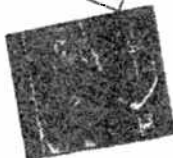
1. Ernest de Groot	Karperdijk 26	Uden	Tel.: 64348
2. Willem Peters	Ploegdrijverke 12	Uden	Tel.: 52529

Vogelbescherming Nederland

**Vogelbescherming Nederland
heeft een eigen winkel.
Niet zomaar een winkel, maar de grootste
"vogel"winkel van Nederland.**

- **Om vogels** nog beter te kunnen zien;
Een groot assortiment verrekijkers en
telescopen, die u met deskundig advies in
de praktijk kunt testen in onze Vogeltuin.
- **Om vogels** beter te kunnen herkennen;
Goede vogelgidsen, maar ook vele boeken
over vogels, voor Nederland en de rest van
de wereld.
- **Om vogels** te herkennen aan hun zang;
CD's en cassettes met vogelgeluiden.
- **Om vogels** onderdak te bieden;
Nestkasten in alle soorten en maten.
- **Om nog** meer te genieten van vogels; Ook
voor buitenkleding en cadeau-artikelen kunt u
bij ons terecht.

Uiteraard komt de opbrengst van onze winkel ten
goede aan de bescherming van alle in het wild
levende vogels. Vogelwerkgroepen kunnen tegen
korting kopen. Een lid van Vogelbescherming koopt
tegen ledenprijzen.

GRATIS CATALOGUS

De meeste artikelen uit ons assortiment
vindt u in onze catalogus. Deze kunt u gratis
aanvragen. Bel daarvoor **03404 37777**.

BESTELLEN PER POST

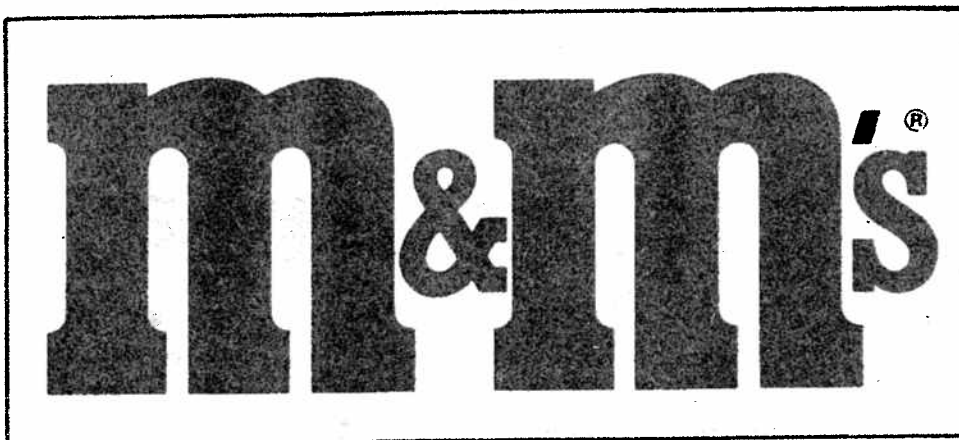
U kunt de meeste artikelen uit ons assortiment
ook per post bestellen. Meer informatie
daarover vindt u in de catalogus.

OPENINGSTIJDEN

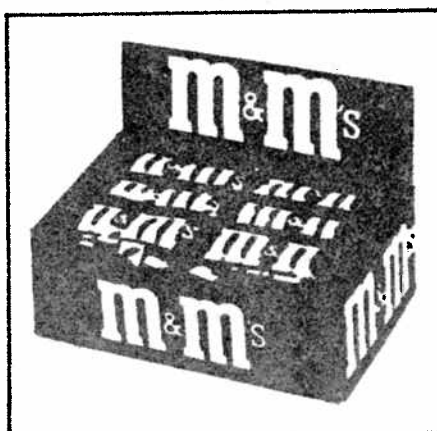
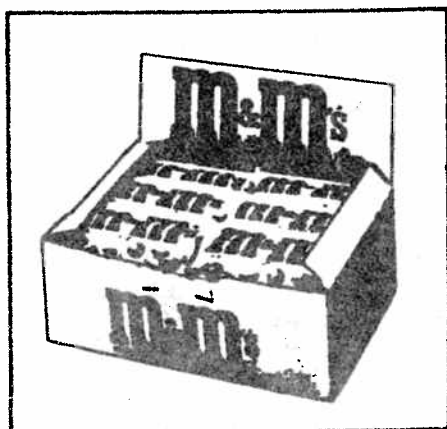
De winkel is geopend op dinsdag t/m
vrijdag (10.00-17.00 uur) en op zaterdag
(10.00-16.00 uur). Ons adres is
Driebergseweg 16c, 3708 JB Zeist.
Vanaf station Driebergen-Zeist
ca. 500 meter richting Zeist.

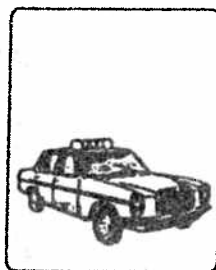
**Over 15% van de omzet is Vogelbescherming
Nederland geen belasting verschuldigd**

Vogelbescherming Nederland

M&M's melkchocolade
smelt in je mond, niet in je hand.

TAXIBEDRIJF
ZIEKENVERVOER

H. J. VAN ZUTVEN

Kestanjeweg 33, 5401 GW Uden
Telefoon 04132-50400
bgg 62537

**Bouwbedrijf
van der Pas Oss bv**

utiliteitsbouw
woningbouw
bedrijvenbouw
bouwservice

Galliersweg 35, Oss
Postbus 235, 5340 AE Oss
Telefoon 04120-31925

**VAN DONZEL
UDEN**

Peter van Millstraat 6 - Kestanjeweg 86a Tel. 04132-42639

- * MEUBELEN
- BANKSTELLEN
- KASTEN
- EETHOEKEN
- SLAAPKAMERS
- * TAPIJTEN
- * GORDIJNEN

BOONAERTS

MARKT 24 UDEN

TEL 62548

'N GOEIE SLAGER

voor uden en omstreken:

de bruin Verzekeringen

WILHELMINAstraat 106 / 5401 CH UDEN TEL. 04132-62348

*alle verzekeringen
financieringen
Interpolis z.v.*

snijders metaal

SPECIAALZAAK METALEN-
IJZERWAREN-GEREEDSCHAPPEN

KAPELSTRAAT 1 UDEN.

ACTUELE MODE

Sportief en gracieus in één.
De collage-lijn "New Look",
waarbij verchinsmaten, Max-
combinaties en clubmode
een grote rol spelen.

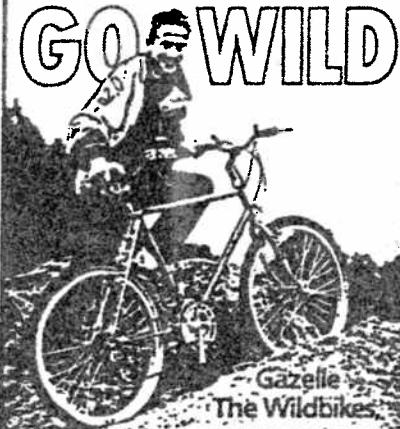
schoen-aangevend

SCHOENENHUIS ZEGERS

TEL. 04132-63892

GO WILD

Gazelle
The Wildbikes
puur avontuur..!

ATB-race, over-
gevaagd uit de USA, wint
ook hier snel terrein.
Gazelle ATB begint waar
gewoon fietsen ophoudt.
Dwars door 't wêland.

bossen, duinen en langs het
strand...
Deze stoere Fieldruiser
van Gazelle, niet te trimmen,
18 'ruim' versnellingen.

Go Gazelle...! Kijk bij ons!

WIL DE MELT
KERKSTRAAT 4 - UDEN - Tel.: 62620

PAS BUITEN

Café Dirk van Zutven
Veghelsedijk 42
5401 PB Uden
Telefoon 04132-62827

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

marktstraat 12 uden **mannenmode**

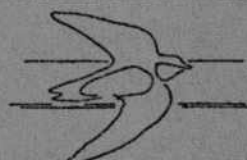
Complete bankservice in de buurt: bij de Rabobank.

Wie bankzaken goed wil regelen hoeft nooit ver te zoeken. Er is altijd een Rabobank in de buurt. Met alle bankdiensten en gunstige voorwaarden. Met kennis van plaatselijke omstandigheden. En met ervaren medewerkers en specialisten die u graag van advies dienen. Precies op uw maat, rekening houdend met uw wensen. Uw bankzaken zijn goed geregeld bij zo'n bank in de buurt.

Rabobank
Meer bank voor je geld

Wat doet Vogelwacht Uden?

* Vogelwacht Uden e.o. is een actieve, zelfstandige vereniging die zich inzet voor alle in de vrije natuur levende vogels. Zij doet dit d.m.v. gezamenlijke activiteiten, zoals:

- Publiekswandelingen in het Udense Maashorstgebied.
- Excursies naar prachtige natuurgebieden in Nederland.
- Film- en dia-avonden in ons eigen clubhuis, De Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor jong en oud.
- Lezingen voor scholen en verenigingen etc.
- Voorlichting op tentoonstellingen.
- Publicaties in diverse media en tijdschriften.

* Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijk hulp aan de vogels door:

- Plaatsen en onderhouden van nestkasten.
- Wintervoeding (in geval van strenge, langdurige vorst).
- Herstel en beheer van natuurgebieden in de omgeving.
- Beheer en onderhoud van de oeverwaluwenwand op Hemelrijk.
- Plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.

* Verder werkt Vogelwacht Uden e.o. samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, zoals het B.M.P. (Broedvogel Monitoring Project), wintervogeltellingen en het trekvogelproject.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de Vogelwet.

* Andere activiteiten zijn:

- Realisering en onderhouden van het gezamenlijk onderkomen t.b.v. de stichting Kinderboerderij, het I.V.N. - afdeling Uden en de Vogelwacht Uden e.o.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- Het deelnemen aan het V.L.U. (Vrijwillig Landschapsbeheer Uden). Een en ander in samenwerking met het I.V.N.
- Het uitgeven van een eigen clubblad, "Het Bruujssel".

* Lidmaatschap en inschrijving:

- De jaarcontributie bedraagt f 25,- per persoon.
- Gezinsleden betalen f 10,-
- Het eenmalig inschrijfgeld bedraagt f 5,-
- Per gezin ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujssel".

* Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: J.W. Hermans, Broekmorgen 28 5401 PK UDEN.
Telefoon: 04132 - 69804

